

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

10 iunie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componența:

președinte – Nicolae Gordilă,

judecători – Elena Covalenco, Liliana Catan, Iurie Diaconu și Ion Guzun,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Djulieta Devder, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2013, în cauza penală în privința lui,

Surdu Tudor Vasile, născut la 12 aprilie 1967, originar și domiciliat în s. Calugar, r-l Fălești.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. în prima instanță din 20.04.2011 pînă la 11.01.2013

2. în instanța de apel din 25.02.2013 pînă la 03.12.2013

3. în instanța de recurs din 18.03.2014 pînă la 10.06.2014

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 11 ianuarie 2013, Surdu T.V. a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, cu aplicarea art. 34 și 82 Cod penal, la 2 ani 6 luni închisoare.

În baza art. 85 Cod penal, prin cumularea parțială a părții neexecutate a pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Fălești din 03 aprilie 2008, i-a stabilit lui Surdu T. V. definitiv pedeapsa de 6 ani 6 luni, cu executarea în penitenciar de tip închis.

2. Potrivit sentinței, la 26 mai 2010 Surdu T.V., fiind preîntâmpinat de răspundere penală pentru prezentarea cu bună știință a declarațiilor mincinoase, în timpul interogării acestuia în CPs Rîșcani mun. Chișinău, în calitate de parte vătămată în cadrul cauzei penale 2010028106, pornite la 23 aprilie 2010, după semnele componentei de infracțiune prevăzute de art.151 alin. (2) lit. d) Cod penal, a învinuit în aceasta pe Vatav Sergiu Anatolie, după ce la 24 iunie 2010, în timpul efectuării în CPs Rîșcani a confruntării cu ultimul, și-a schimbat depozițiile și a declarat, nu a fost lovit de acesta, ci a căzut jos.

Acțiunile inculpatului Surdu T.V. au fost încadrate în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal – *prezentarea cu bună-știință, a declarației mincinoase în calitate de parte vătămată săvârșită în cadrul urmăririi penale, legate de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni grave.*

3. Sentința menționată a fost contestată cu apel de către inculpat, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, invocând că, ședința a fost petrecută în absența sa, el suportînd în acest timp intervenție chirurgicală în penitenciar, precum și că are 2 copii minori.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2013, a fost admis apelul declarat, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre de achitare a lui Surdu T.V. de sub învinuirea adusă pe art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, din motivul că fapta lui nu întrunește elementele infracțiunii.

În motivarea deciziei sale, instanța de apel a menționat că, în prima instanță procurorul nu a verificat faptul dacă inculpatul a recunoscut vina benevol și dacă acesta nu a fost determinat să facă astfel de declarații, prin ce a încălcat prevederile art. 3 CEDO.

Astfel, organul de urmărire penală nu și-a îndeplinit obligația de a lua toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei, de a evidenția atât circumstanțele care dovedesc vinovăția bănuțului, învinuitului, inculpatului, cât și cele care îl dezvinovățesc, precum și circumstanțele care îi atenuază sau agravează răspunderea, nedovedindu-i intenția directă a lui Surdu T.V. în comiterea faptei prevăzute de art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, având în vedere că în speța dată lipsește un element al componenței de infracțiune.

Mai mult, instanța de apel a menționat în susținerea acestei concluzii și ordonanța de începere a urmăririi penale pe faptul maltratării inculpatului.

5. Nefiind de acord cu decizia, procurorul a declarat recurs ordinar în care solicită casarea acesteia, cu menținerea sentinței fără modificări, invocând netemeinicia concluziei instanței de apel privind achitarea inculpatului, deoarece prin cumulul de probe administrat la dosar s-a dovedit vina inculpatului în cele incriminate. Alte argumente invocate sunt: sentința este bazată exclusiv pe declarațiile inculpatului, fiind ignorate celelalte probe administrate pe caz, decizia instanței de apel nu este motivată, ordonanța de urmărire penală a fost pornită pe un fapt dar nu pe o persoană concretă.

6. Verificând argumentele invocate în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul procurorului urmează a fi admis din următoarele considerente:

Prin recursul declarat de procuror s-a invocat aspectul de ilegalitate privind greșita achitare a inculpatului în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, pe care Colegiul îl considera ca întemeiat.

Astfel, după cum invocă recurentul, la adoptarea soluției de achitare a inculpatului instanța de apel s-a bazat doar pe declarațiile inculpatului și ordonanța din 14 iunie 2013 de începere a urmăririi penale.

În acest context, Colegiul atestă că pe caz de către partea acuzării au mai fost prezentate următoarele probe: declarațiile martorilor Vataș S.A., Hîncu Ruslan, Scripcaru Irina, procesul-verbal de interogare a lui Surdu T.V. în calitate de parte vătămată din 26 mai 2010, procesul-verbal de confruntare din 11 iunie 2010, raportul de expertiză medico-legală nr. 1116D din 26 mai 2010 și instanța de fond și-a argumentat soluția și cu aceste probe.

Însă, instanța de apel în privința acestora doar a menționat că: *„Instanța de apel a conchis că declarațiile martorilor Vataș S.A., Hîncu Ruslan, Scripcaru Irina sunt nepertinente și neconcludente, alte probe, privind vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, nefiind prezentate”*. Adică declarațiile martorilor Vataș S.A., Hîncu Ruslan, Scripcaru Irina, au fost apreciate critic fără nici o motivare în acest sens, iar restul de probe administrate la caz au fost totalmente ignorate de către instanța de apel.

Mai mult ca atât, conform procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din 03 decembrie 2013 (f.d.202-204), a fost cercetat de către instanța de apel: declarația lui Surdu T.V., cererea lui Surdu T.V., procesul-verbal de audiere a lui Surdu T.V. în calitate de parte vătămată, proces-verbal de confruntare între Surdu T.V. și Vataș S.A., declarațiile Vataș S.A.

În acest context, Colegiul, menționând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală și, invocând doctrina juridică penală, remarcă că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute. Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de prezentul cod, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Aprecierea probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Convingerea intimă se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv.

Termenul "convingere intimă" exprimă atitudinea imparțială, independentă, fără prejudecăți față de o probă sau alta. Judecătorul este independent la aprecierea probelor, nefiind legat de opiniile altor persoane sau instanțe. La aprecierea probelor nu pot fi date anumite preferințe referitor la valoarea probantă a unei sau altei probe. Aceasta determină una din regulile esențiale ale aprecierii probelor - nici o probă nu are o valoare dinainte stabilită.

Legea stabilește că probele admisibile sunt apreciate după relevanța, concludența și utilitatea acestora. De menționat că proba trebuie apreciată și după veridicitatea acesteia. Veridicitatea probelor poate fi caracterizată ca o corespundere a datei de fapt examinată de către instanță cu realitatea pe care o probează această dată. Toate probele în ansamblul lor sunt apreciate din punctul de vedere al coroborării lor.

Astfel, instanța de recurs consideră că instanța de apel incorect a interpretat prevederile legale menționate, deoarece soluția sa de achitare și-a bazat-o selectiv pe două probe, ignorând un cumul de probe administrat la dosar, care urma a fi apreciat, fiecare probă în parte din punct de vedere al relevanței, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, ca apoi să se expună asupra admisibilității sau inadmisibilității probei respective, expunând temeiul respectiv în decizia sa. Ca urmare, probele enunțate au fost ignorate și nu au primit o apreciere la justa lor valoare, cu conchiderea eronată că, alte probe ce ar confirma vinovăția inculpatului în cele incriminate de către partea acuzării nu au

fost prezentate, fapt ce a dus la admiterea greșită a apelului părții apărării și adoptarea unei hotărâri de achitare.

La acest capitol Colegiul, fiind în acord cu instanța de fond, evidențiază că, analizând cumulul de probe redat mai sus, se demonstrează pe deplin vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal - *prezentarea cu bună-știință, a declarației mincinoase în calitate de parte vătămată săvârșită în cadrul urmăririi penale, legate de învinuirea de săvârșire a unei infracțiuni grave.*

De asemenea, Colegiul consideră necesar de remarcat că în motivarea soluției de achitare instanța de apel a conchis că: *„Astfel după cum rezultă din declarațiile inculpatului ultimul a invocat că la etapa de urmărire penală a fost impus de către colaboratorii din cadrul DIP să recunoască vina în săvârșirea infracțiunii incriminate fapte care deși le-a reclamat în judecată, afirmațiile inculpatului nu au fost verificate prin prisma legii penale, concomitent inculpatul a specificat că declarațiile prezentate, au fost spuse sub influența psihică, manifestată prin diferite metode și presiuni psihologice, în vederea incriminării infracțiunii care de "facto" el nu a comis-o”.*

Însă, analizând materialele cauzei penale, Colegiul constată că la 26 martie 2010, inculpatul printr-o declarație a reclamat cazul precum că a fost agresat de 2 deținuți din penitenciarul unde își ispășea pedeapsa, bănuind că agresorii au fost puși la cale, de către medicul Scripcari Irina, deoarece inculpatul Surdu Tudor, deseori scria plângeri pe factorii de decizie a instituției respective (f.d.6-7). O cerere cu conținut analogic se observă și la f.d.8.

Ulterior, în cadrul audierii în calitate de parte vătămată la 26 mai 2010 (f.d.12-14), Surdu T.V. a specificat, că a fost agresat de către deținutul Vataș S.A, care de fapt se bucura de o autoritate printre deținuți, impunându-i pe aceștia lunar să contribuie cu bani în folosul său, condiție care îl indigna pe deținutul Surdu T.V. și l-a determinat să reclame acest caz. Tot la data respectivă, Surdu T.V. în cadrul efectuării acțiunii procesuale de prezentare spre recunoaștere (f.d.16), a indicat la Vataș S.A. ca fiind persoana ce l-a agresat. Cele invocate mai sus denotă faptul că lipsește aspectul logic în afirmația instanței de apel, precum că inculpatul a fost influențat de către colaboratorii de poliție în vederea schimbării declarațiilor, indicând că aceste declarații inculpatul le-a prezentat sub influența psihică și fizică manifestată prin diferite metode de torturare.

Astfel, se observă că dacă într-un interval de timp de la 26 martie 2010 - 26 mai 2010, inculpatul își susține poziția sa, apoi abia la 24 iunie 2010, acesta în cadrul confruntărilor efectuate (f.d.18-19), susține contrariul, invocând că a fost impus să indice la Vataș S.A. Apreciind aceste declarații ca fiind credibile, instanța de apel le-a considerat ca decisive pentru adoptarea unei soluții de achitare.

În acest sens, Colegiul consideră justă concluzia instanței de fond precum că: *„În acest context instanța nu i-a în considerație argumentul apărătorului precum că inculpatul a dat astfel de declarații în cadrul confruntării fiind în extremă necesitate ținând cont de situația din penitenciare pentru a nu fi maltratat sau chiar lipsit de viață, deoarece ultimul în ședința de judecată nu a declarat despre careva circumstanțe legate de extremă necesitate, ci din contra, că el de la început a fost impus să dea declarații împotriva lui Vataș S.A.”*

Colegiul menționează că, doar faptul modificării declarațiilor de către inculpat în fața instanței de judecată nu poate conduce la concluzia inexistenței infracțiunii prevăzute de art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, mai ales ca nu au fost oferite explicații credibile asupra acestei schimbări de declarații, arătând doar că s-au făcut presiuni asupra sa.

La acest capitol instanța de recurs reține corectitudinea aprecierii de către instanța de fond a altor probe decisive administrate la caz: *„În același rînd instanța i-a în considerație faptul, că inculpatul în ședința de judecată a declarat, că a căzut, însă reieșind din raportul de expertiză medico-legală nr.1116/D din 26 mai 2010 la Surdu T.V. s-a constatat: traumă închisă a abdomenului cu ruptura splinei și hemoragie internă acută, ce au fost produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui(or) corp(uri) contodent(e) - dur(e), posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu se califică ca vătămări corporale grave. Posibilitatea producerii leziunilor corporale depistate în urma căderii libere a corpului din poziție statică atînd sau prin automutilare se exclude (f.d.15). Reieșind din circumstanțele indicate, reiese, că inculpatul într-adevăr a fost bătut, însă luînd în considerație faptul, că ultimul a declarat ulterior, după pornirea urmării penale, că nu a fost bătut, ci a căzut, în baza ordonanței din 24 decembrie 2010, urmărirea penală pe cauza penală privind faptul comiterii vătămarilor corporale grave în privința lui Surdu T.V., a fost încetată (f.d.119-122)”*.

Deci, Colegiul atestă faptul că instanța de fond a evidențiat corect probele care fac dovada faptului că inculpatul a comis infracțiunea imputată, relevante în acest sens fiind raportul de expertiză medico-legală nr.1116D din 26 mai 2010, declarațiile martorilor Hîncu R. Scripcaru I., procesul verbal de interogare a lui Surdu T.V. în calitate de parte vătămată din 26 mai 2010, procesul verbal de confruntare din 11 iunie 2010, probe care au fost ignorate de către instanța de apel.

La baza deciziei de achitare instanța de apel a pus și ordonanța din 14 iunie 2013, de începere a urmăririi penale. Astfel, de către procurorul Devder D. în instanța de apel a fost dispusă examinarea argumentelor invocate de către inculpat privind influența psihică manifestată prin diverse metode și presiuni psihologice în scopul auto incriminării. Drept răspuns a fost indicat că de către Procuratura sect. Centru a fost pornită urmărirea penală privind pretensele acțiuni de tortură admise în privința lui Surdu T.V.

Însă, Colegiul specifică faptul că, ordonanța procurorului în cauză confirmă doar pornirea urmăririi penale pe faptul torturii deținutului Surdu T.V., dar nu și singur faptul torturii inculpatului, fapt ignorat de către instanța de apel și, ca urmare, fiind interpretat ca o probă decisivă pentru adoptarea unei soluții de achitare.

În consecință, Colegiul evidențiază concluzia eronată a instanței de apel precum: *„Colegiul penal reține că potrivit declarațiilor lui Surdu T.V. în calitate de parte vătămate de la f.d. 13-14, contravin celor date în ședința instanței de apel, însă în acțiunile lui lipsește latura subiectivă a infracțiunii incriminate”*.

„Colegiul penal reține că, latura subiectivă a infracțiunii se realizează prin intenție directă, este necesar ca făptuitorul să manifeste buna-știință la săvârșirea infracțiunii specificate la art.

312 Cod penal, partea acuzării nu a prezentat nici o probă directă sau indirectă care ar proba că inculpatul a făcut declarații mincinoase cu intenție directă”.

Colegiul apreciază că probele administrate în cauză dovedesc indubitabil că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de prezentare cu bună-știință a declarației mincinoase în formă calificată în sarcina inculpatului, atât sub aspectul laturii obiective cât și sub aspectul laturii subiective, așa cum a concluzionat instanța de fond.

Latura subiectivă a infracțiunii de prezentare cu bună-știință a declarațiilor mincinoase, presupune vinovăția făptuitorului sub forma intenției directe, deoarece, prin săvârșirea faptei, acesta urmărește producerea unei consecințe juridice.

Deci, în ceea ce privește critica instanței de apel, vizând lipsa unuia dintre elementele constitutive ale infracțiunii pentru care a fost trimisă în judecată – latura subiectivă – aceasta este neîntemeiată.

Din aceste perspective, raportat la speța dedusă judecății, Colegiul constată că vinovăția inculpatului, în forma cerută de lege, este dovedită.

Rezumând cele menționate în prezentul punct al deciziei, Colegiul remarcă faptul că, reieșind din verificarea actelor dosarului de prima instanță, în baza evaluării proprii, juste, a probelor administrate în cursul urmăririi penale, a celor readministrate în condiții de oralitate, nemijlocire și contradictorialitate în etapa cercetării judecătorești și a celor administrate, cu respectarea dreptului la apărare al părților, s-a reținut corect de către instanța de fond starea de fapt, vinovăția inculpatului și încadrarea juridică a faptei comise de către acesta și pentru care s-a dispus întemeiat condamnarea lui în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal.

Prin urmare, Colegiul conchide că, prima instanță a pronunțat o sentință legală, întemeiată și motivată.

Astfel, lecturând textul deciziei contestate, se evidențiază că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, deoarece decizia instanței de apel nu cuprinde temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la admiterea apelului apărării, precum și motivele adoptării soluției de achitare a inculpatului.

Instanța de recurs conchide că motivele invocate de procuror la pct. 5 al prezentei decizii, referitor la constatarea săvârșirii infracțiunii prevăzute de art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal sunt întemeiate, deoarece instanța de apel nu a stabilit integral starea de fapt și de drept pe infracțiunea în cauză, ignorând un cumul de probe dobândite conform procedurii stabilite de legislația în vigoare, ceea ce contravine prevederilor art. 394 Cod de procedură penală.

Rezumând cele expuse, prevederile pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, invocate de recurent, și-au găsit confirmarea la examinarea recursului declarat, fiind stabilite prezente erorile de drept invocate de către procuror.

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide asupra necesității casării deciziei instanței de apel și menținerea sentinței, așa cum prevede art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, potrivit căruia judecând recursul instanța

admite recursul, casează total hotărârea atacată și menține hotărârea primei instanțe, când apelul a fost greșit admis.

7. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, Djulieta Devder, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 decembrie 2013, în cauza penală în privința lui **Surdu Tudor Vasile**, cu menținerea sentinței Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 11 ianuarie 2013, prin care acesta a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 312 alin. (2) lit. a) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 34, 82 Cod penal, la 2 (doi) ani 6 (șase) luni închisoare.

În temeiul art. 85 Cod penal, pentru cumul de sentințe, prin adăugirea parțială al pedepsei neexecutate stabilite prin sentința Judecătoriei Fălești din 03 aprilie 2008, fiindu-i stabilită definitiv pedeapsa de 6 (șase) ani 6 (șase) luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip închis.

Decizia este irevocabilă, pronunțată la 01 iulie 2014.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Guzun